

УДК 81'271/159

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi58.611>

Демченко В. М.^{*},
orcid.org/0000-0003-1841-7798

МОВНА ПІДГОТОВКА ПУБЛІЧНИХ УПРАВЛІНЦІВ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ВИМІРИ

У статті розглянуто складові мовленнєвої компетенції публічних службовців, зокрема не лише особливості їх комунікаційної практики, але й специфіку фахової підготовки, що передбачає набуття знань з усіх мовних рівнів, насамперед лексичного, синтаксичного і фразеологічного, де останній стосується сталих мовленнєвих кліше. Визначено, що найбільшу загрозу системі української мови несе російськомовне калькування, яке вже два сторіччя активно засмічує нашу національну мову й, насамперед, її діловий стиль, що й становить об'єкт нашого дослідження. Предметом розвідки є форми української мови – заміники російськомовних кальок, що є логічними на ґрунті нашої національної мови й у контексті сьогоденних подій, коли відкритим і конкретним ворогом у війні є колишня метрополія зі своєю російською мовою, яка ті двісті років домінувала в освіті й діловодстві України. Проаналізовано низку прикладів уживання окремих лексем і синтаксичних одиниць, калькованих із російської мови, у діловому мовленні управлінців, юристів й освітян та запропоновано варіанти їх заміни на питомі й логічні українські відповідники.

Зроблено висновки, що серед вимог законодавства щодо забезпечення функціонування української мови як державної слід відзначити її очищення від іншомовних елементів, тобто російськомовних кальок, зокрема в діловому стилі. Питомі українські слова, що пропонуються для таких заміни, є логічними й органічними, і тому публічний службовець мусить мати відповідні знання й мовне чуття.

Ключові слова: публічний службовець, мовна компетенція, калькована одиниця, мовленнєве кліше, діловий стиль мови.

Постановлення проблеми. Відповідно до положень Закону України від 2019 року «Про забезпечення функціонування української мови як державної», що відповідно до конституційного визначення української мови в статусі державної забезпечує її домінування в усіх публічних сферах і декларує відповідні зобов'язання для публічних осіб (депутатів, управлінців, правоохоронців, освітян, військових, бізнесу тощо), відзначаються й структурні аспекти її функціонування. Серед них ми виділяємо вимоги застосування української мови відповідно до її правопису (як закону за правовим рівнем), запобігання її вульгаризації та змішування з іншими мовами (тобто в формі примітивного просторіччя, що має загально відому назву «суржик»), а також заміни іншомовних слів і словосполучень (зокрема термінологічних) українськими відповідниками, якщо ті рівнозначні за змістом [1].

Останню вимогу потрібно вимірювати вже в іншій концептуальній площині – юридичній, адже попередні виміри стосувалися власне мовного вибору, й ті ж юристи чи управлінці часом захищали певну мовну форму – російськомовну кальку – через традиційне її використання в діловому стилі, а український відповідник не вважали термінологічним. Сьогодні ж таких дискусій не має бути взагалі, адже Закон 2019 року конкретно зазначає про обов'язковість такої заміни. Залишається тільки визначити такі чужі форми й прибрати їх із мовленнєвої практики.

Аналіз досліджень. Розглядувана тематична площина розглядується українськими вченими в кількох напрямках. Так, українську мову в ментальному контексті вивчали ще В. Русанівський [2] та А. Конверський [3], досліджуючи, зокрема, й вимір логічності. Відома київська дослідниця Л. Масенко [4] розглядає питання функціонування

^{*}© Демченко В. М.

української мови, зокрема в умовах ідеологічного радянського / російського тиску, оперуючи поняттям «мовна війна». Більш конкретно проблему калькування, зокрема російськомовного, вивчали А. Венцовський (на публіцистичному рівні) [5] та С. Караванський (на лексикографічному рівні) [6], а принагідно до сфери мовної освіти ці питання досліджують І. Плотницька (у публічному управлінні) [7] та О. Царик (культура мовлення) [8]. Незважаючи на такий широкий спектр досліджень, можемо відзначити недостатність праць, де конкретно аналізуються найбільш актуальні мовленнєві ситуації в межах ділового стилю.

Мета статті – у площині ділового стилю української мови проаналізувати окремі мовленнєві ситуації, вирішення яких із застосуванням логічних мовних форм дозволить публічному управлінцю удосконалити свою мовну компетентність.

Виклад основного матеріалу. За визначенням сучасних освітніх програм, підготовка публічних службовців (за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування») передбачає формування насамперед комунікативної компетенції, серед компонентів якої (уміння й навички користування всілякими комп'ютерними й мобільними гаджетами, знання у сфері групової комунікації, психології діалогічного спілкування чи загалом взаємодії з довколишнім середовищем [2]) домінують має бути власне мовна / мовленнєва майстерність, що передбачає правильний вибір адекватної мовної форми в побудові власного висловлювання (у письмовій чи усній її реалізації).

До прикладу: промовець у тексті виступу має тезу «зустріч із 563 мешканцями будинку» (а може бути ще й скорочення – скажімо, «мешк.»). У процесі прочитання такого тексту, звісно, буде пауза перед вимовою числівника (який варто завчасно написати словами), адже описова форма «п'ятьмастами шістдесятьма трьома» навряд чи під силу людині, яка не є філологом (та й ті не всі правильно висловляться у спонтанній ситуації). Реально ж у такому разі промовець виголосить щось на кшталт «п'ятистами шістдесятьма трьома» або й «п'ятсот шістдесятью», не кажучи вже про фонетичні особливості такої вимови, що мають тенденцію до редукції.

Проте на відміну від правопису числівників, що визначається в орфографічних правилах у підручнику, існує значний конгломерат слів і словосполучень, правопис яких відповідає граматиці і словникам, але є неадекватним через свою історичну калькованість із російської мови, яка була домінують у сферах освіти й діловодства колишніх російської та радянської імперій. Звісно, такі кальковані форми з'являлися впродовж двохсот років як стихійно (суб'єктивне адаптування більш відомих і звичних слів у діловому письмі в умовах української мови – на кшталт «розпис», «примірний», «учбовий»), так і організовано (умисне надання пріоритету калькованій формі перед питомо українською в словниках, що робилося тими ж українськими мовознавцями на догоду імперським ідеологам – на кшталт «спір», «заложенники», «поліцейський»). Проте обидва процеси мали негативний результат, адже національна мова була засмічена чужими формами – лексичними, семантичними, фразеологічними, а також через порушення своїх законів зазнавала структурних деформацій.

До прикладу: у словосполученнях «діюча інструкція», «існуючий уряд» наявний активний дієприкметник («діюча», «існуючий»), який порушує один із законів української мови, а також є калькованою формою від рос. «действующая» та «существующий». Натомість питомим українським відповідником є прикметник «чинний» («чинна інструкція», «чинний уряд»), який є давнім у мові й може використовуватися в багатьох ситуаціях мовлення, адже його семантика передбачає дієвість, реальність, фактичність. І на відміну від семантичної обмеженості російського «чинити» (тобто ремонтувати), маємо низку словосполучень – «чинний Президент», «чинний устрій», «чинники державної політики», «учинити справу» тощо.

На рівні ділової фразеології частотними є такі кальковані словосполучення, як «у першу чергу» (рос. «в первую очередь» – укр. «насамперед / передусім») і «в даний час» (рос. «в данное время, сейчас» – укр. «на сьогодні (сьогодні, наразі)'). Деякі кальки

потребують певної незначної зміни (скажімо, додавання чи віднімання одного звуку), – до прикладу: прислівник «слабо» («слабо розвинена економіка»), що є прямою калькою (рос. «слабо развитая экономика»), можна змінити на «слабко», однак більш правильним відповідником буде прислівник «недостатньо» («недостатньо розвинена економіка»). Також часто вживають дієслово «надіятися» та іменник «надія» (на щось), які є кальками від рос. «надеяться», «надежда», проте логічними й адекватними є відповідники «сподіватися» та «сподівання». Отже, правильним реченням буде, скажімо, «ми сподіваємося на швидкі зміни в суспільному житті» або «маємо сподівання на вдалу реалізацію державної політики».

Зауважимо при цьому, що всі ділові кліше такого типу все одно мають ознаку певного перебільшення, пафосу, що було властиве великоросійському канцеляриту, проте й у документах уже українського ділового стилю відчувається ця стильова особливість (до прикладу – гетьманської канцелярії від 1650 року: «абисте о том відаючи, оного всі за полковника свого міли і послушни ему били, так яко на тоє належить»). Логічно, що це було властиве й будь-якій королівській канцелярії тих часів, як і взагалі «високому стилю» будь-якої імперської мови (англійської, іспанської тощо).

Ще однією частотною калькованою формою є дієслово «знаходиться» (рос. «находится») у різних контекстах (до прикладу – «Україна знаходиться в Європі»). Якщо в російській мові це дієслово є безальтернативним у будь-якій ситуації, то в українській існує низка різноманітних відповідників: «Україна розміщується в...», «управління у справах молоді міститься у...», «будинок розташований за адресою...», «особа перебуває у відпустці» – з іменниковими варіантами «місце розташування / розміщення установи», «місце перебування особи» (до прикладу – «адреса розташування установи»). Що ж до розбіжності в логіці двох мов, то в українській дієслово «знаходиться» походить від дієслова «знайти» (щось), тобто має в основі семи пошуку й знаходження (віднайдення).

Деякі форми в російській мові вже не так активно використовуються, але в українській усе одно мають характер калькованих. До прикладу: кліше «носять характер» (рос. «носят характер») не має семантичної логіки, а «являє собою» (рос. «являет собой») має основу «ява, явище», що утворює низку похідних слів («виявляє», «з'являється» тощо). Відповідно до цього питомі українськомовні відповідники «мають характер» (або «характеризуються») та «становить собою» (складність, об'єкт за будови тощо) є органічними й логічними в такому контексті. При цьому є одиниці, що не є прямою калькою, але мають дві форми, і тому їх мовну органічність потрібно відчувати. Скажімо, «напря́м» (рос. «направление») має паралельну форму «напрямок», що, на нашу думку, є більш органічною – певно, через аналогії до «відтинок», «відтінок», «світанок» тощо, тобто за продуктивною словотвірною моделлю. Отже, маємо говорити: «У цьому Законі України декларовано напрямки державної політики в галузі освіти».

Публічний службовець мусить комунікувати не лише з пересічними громадянами, але й із фахівцями з різних сфер суспільного життя. Тому розглянемо окремі субмови освітян і юристів, елементи яких активно використовуються в діловому мовленні та фіксуються в різноманітних державних документах. Так, в освіті кальковані форми зберігаються дуже довго, що пояснюється, з одного боку, консервативністю української педагогіки, яка й досі перебуває під впливом так званої «радянської школи», а з іншого – побоюванням вносити зміни в мовну освіту через негативне сприйняття цього дітьми та їхніми батьками.

Тому зберігаються до сьогодні терміни на кшталт «ступінь», «задача» і «рисунок», які пояснюються педагогами дещо іншою семантикою порівняно з відповідними «ступінь», «завдання» і «малюнок». На нашу думку, це зайве стильове розмежування ще від радянських часів, адже пара «ступінь – ступінь» штучно розведена на користь російської прямої кальки (рос. «ступень»), а «завдання – задача» – через аргумент більшої

конкретизації (звуження) другого відповідника. Тобто «завдання» – більш широке поняття (до прикладу – «завданням нашої держави є...»), а «задача» стосується такого ж завдання, але на розрахунок (математичне, фізичне тощо). Аналогічно трактується й «рисунок».

Проте пряма калька «задача» (рос. «задача») поступово в освіті почала завойовувати все більше функційного обсягу, використовуючись і в інших сферах, зокрема й управління, де так називаються певні ситуації (моделювання практики діяльності), які треба вирішити студентам. Також цей термін уживався довгий час як один з атрибутів кваліфікаційної дослідницької роботи (зокрема дисертації) й лише останнім часом поступився терміну «завдання». Ми гадаємо, що це знов-таки зайве стилістичне розмежування, зумовлене колишньою ідеологічною орієнтацією на виведення власне українських термінів зі сфер науки й діловодства, і нічого принципового не станеться, якщо у шкільному підручнику з математики, хімії чи фізики буде написано «Завдання №...», а в науковому описі – «математичне завдання», «управлінське завдання» тощо (можна додати додаткову ознаку «практичне»). Головне, що це буде один із кроків принципового відходу від російської мови як імперської в умовах уже незалежної унітарної держави зі своєю національною мовою з конституційним статусом державної [9].

Ще одна субмова, що потребує розгляду через частотне використання її елементів у законотворчості, – це юридичний стиль української мови. Ще не так давно розроблялися основи для заснування окремої наукової галузі з назвою «Юридична лінгвістика» (або ще «Юрислінгвістика» «Юридична мова», «Мова права» тощо) за ініціативи проф. Ю. Прадіда із Сімферопольського університету. У цьому напрямку організовувалися наукові конференції, створювалася методична література, проте, як нам здається, таке виокремлення не доцільне, як і будь-якої іншої субмови. Річ у тім, що це стосується насамперед лексичного рівня, заради якого таке подрібнення не варте зусиль наукової спільноти. До того ж сьогодні система загальнонародної мови швидко уніфікується, й навіть діалектні страти, що мають не лише лексичний рівень, принципово розрізняються хіба що на фонетичному.

Утім відповідно до свого значення юридична субмова (тобто лексична система юридичного субстилю) становить і найбільшу небезпеку для структури української мови знов-таки через численні кальковані форми. І найбільшою та небезпека є навіть не тому, що маса державних документів містить ці кальки, а тому, що відбувається зворотний ефект: кальковані форми продовжують уживатися через їх наявність у попередніх документах, і в нових актах вони гарантовані, адже ті засновані на попередніх. Це зачароване коло ніхто не може розірвати, адже в його основі – та ж таки Конституція, де ця помилкова форма вжита, і впертість (адвокатська принциповість) юристів, які не бажають порушити ті канони.

До прикладу: мовне кліше «прийняти Закон» довгий час є предметом дискусій мовників-пуристів, і навіть під час написання всеукраїнського диктанту журналістка намагалася отримати від чинного Президента відповідь, чи знає він про відповідник «ухвалити», від чого той відмахнувся, чим надав змогу консерваторам продовжити використовувати дієслово «прийняти». Гадаємо в іншому разі набагато більше людей стало б використовувати новий варіант.

Звісно, те дієслово є прямою калькою від рос. «принять», і тому науковий / діловий стиль переповнений словосполученнями «прийнятий Закон», «прийняття рішень», «приймання постанов» тощо, які є прямими кальками вже на синтаксичному (фразеологічному) рівні. Тобто невідома нам логіка російської мови перетягнута була на ґрунт української, де «прийняти» означає «взяти щось у руки» (недарма завжди казали «акушерка прийняла дитину», тобто простягла руки й отримала туди новонароджену дитину). Отже, аналогічно: у нашій ситуації Президент простяг руки й отримав теку з паперовим документом – певним законом – і таким чином «прийняв» його. Але цей

процес передбачає зовсім інше: спочатку відповідний закон планували, складали, оформлювали, а наприкінці Президент його ухвалив, таким чином затвердивши.

Якщо навіть зауважити, що дієслово «ухвалити» не таке логічне (хоча сполуки «схвалена пропозиція» чи «схвалити рішення» досить активні в мовленні та й «ухвалити рішення» нині стає частотним у медіа), усе одно це українське слово на відміну від прямої російськомовної кальки «прийняти». Що ж до повною мірою логічного відповідника, то пропонуємо аналіз такої самої кальки «договір», яка також завоювала ділову сферу мовлення.

Логічно «договір» (рос. «договор») походить від дієслова «договоритися» (від первинної дієслівної форми «говорити»). В українській мові в такій ситуації використовується дієслово «домовитися», тобто той «договір» має бути «домовленістю», що логічно. Але у структурі цього документа є положення «сторони досягли згоди», що і є метою всього процесу укладання акта. Отже, ключове слово тут інше – «згода», через що існує паралельна форма терміна «договір» – «угода», яка також уживається в таких ситуаціях, але не як офіційна назва документа, якою залишається той злощасний «договір».

Люди з логічним типом мислення підсвідомо відчують такі колізії, і тому «угода» часом використовується як синонім до «договору», а часом пишеться в дужках після того, тобто ніяк не завоює свого місця. Отже, як бачимо, термін «угода» повною мірою відповідає семантиці всього процесу, де сторони мають згодитися на ухвалене рішення – узгодити його. Зрештою більше й більше цей термін стає частотним, що можна спостерігати в інтернет-мережі. Але в семантичному полі угоди є ще одна нелогічна мовна форма – «сторони» (знов-таки через її пряму кальковану природу), адже в українській мові такий іменник не вживається, незважаючи на його давню генезу («сторона – страна»), а про його статус як математичного терміна можна сказати те саме, що і про «задачу» та «ступень». І тому можна запропонувати заміник «учасники», що дозволить замість словосполучення «договірні сторони» використовувати більш питоме «учасники угоди».

Тобто саме у практичному вимірі ділової субмови можна усвідомити логічну й органічну на ґрунті української мови форму на відміну від протилежної калькованої з чужої мови (такими в усній реалізації постають навіть звичні для нас лексеми – наприклад, «об'єм», що має автохтонний заміник «обсяг» або «фактор», що безболісно замінюється на «чинник»). О. Царик слушно зазначає в цій площині, що саме мовна практика передбачає інтерпретацію з використанням більш адекватних мовних одиниць у мовленні, однак за умови їх доречності, виразності й логічності [8, с. 6].

Як бачимо, атрибут логічності вчені-мовники виділяють у площині культури мови та дотримання літературної норми, коли певна мовленнева одиниця (слово, словосполучення, речення) є невдалою навіть не через неадекватне внутрішнє судження мовця, а через його незнання (невідчуття) мовної логічності. Про це зазначав свого часу А. Конверський, розподіляючи логічність на предметну й понятійну, з яких виділяємо другу, що відбиває семантичні й логічні зв'язки в мовленні [3, с. 34]. При цьому зауважимо, що логічне мовлення хоча теоретично й базується на логічному мисленні, але передбачає такий важливий чинник, як мовне чуття, що властиве свідомим мовцям.

Висновки. З аналізу окремих мовних форм у діловому стилі української мови (з розподілом на певні субстили – управлінський, освітній, юридичний), які попри свою високу частотність є нелогічними, адже походять від російської мови, можемо зробити такі висновки:

1) у Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» зазначено вимоги не лише щодо підтримки державної мови на всіх рівнях її функціонування в державі з відповідним рівнем знань публічними особами, але й щодо її очищення від іншомовних елементів, які можна замінити питомими (автохтонними)

українськими. Ці іншомовні елементи у своїй переважній більшості – російськомовні кальки, якими переповнений діловий стиль мовлення;

2) у Законі сказано ще й про вимогу інформувати про такі заміни українське суспільство, що довгий час перебувало в невіданні щодо ідеологічного впливу на нього імперської росії, зокрема й через російську мову. Саме тому публічний службовець, який у складі своєї фахової компетентності мусить мати відповідні знання з української мови, має й громадянам, яким надає адміністративні послуги, пояснювати й негативи від того впливу, й засоби його нівелювання, зокрема заміни російськомовних кальок логічними й органічними українськими відповідниками;

3) залучена нами ознака «логічний» у прив'язці до терміна наукового / ділового стилю передбачає відповідність того терміна українській природі, своєрідному національному колориту, що можна порівняти з калькованою формою (ставимо на перше місце як більш частотну): «в цілому» – «загалом», «у першу чергу» – «насамперед» («передусім»), «шляхом» – «через», «у тому числі» – «зокрема», «необхідність» – «потреба» тощо. Сподіваємося, що в найближчому часі саме питомі українські слова стануть домінувати в діловому мовленні, а публічні службовці будуть їх носіями й навіть творцями.

Для цього службовцям потрібно насамперед трансформуватися психологічно – задля нової України. Особливості такої трансформації й плануємо дослідити в подальшому науковому пошуку.

Список використаних джерел:

1. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 21. Ст. 81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
2. Русанівський В. Єдиний мовно-образний простір української ментальності. *Мовознавство*. 1993. № 6. С. 3–13.
3. Конверський А. Є. Логіка: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Четверта хвиля, 1998. 360 с.
4. Масенко Л. Мова радянського тоталітаризму. Київ: ТОВ «Вид-во «Кліо», 2017. 240 с.
5. Венцковський А. Калькуємо, забувши слово рідне... *Персонал Плюс: всеукраїнський загальнополітичний освітянський тижневик*. 2008. № 32 (284). 19–25 серпня. URL: <http://www.personal-plus.net/284/3610.html>
6. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. Львів: БаК, 2006. 562 с.
7. Плотницька І. М. Ділова українська мова в державному управлінні: навчальний посібник. Київ: НАДУ, 2014. 184 с.
8. Царик О. Наукові засади формування культури мовлення. *Вісник Черкаського університету: збірник наукових праць, серія «Педагогічні науки»*. 2014. № 10. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/16661/1/1.pdf>
9. Конституція від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Ліга Закон. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z960254K?an=1>

References:

1. On ensuring the functioning of the Ukrainian language as the state language, Law of Ukraine. (2019). *Bulletin of the Verkhovna Rada*, 21, 81. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> [in Ukrainian].
2. Rusanivskiy, V. (1993). Yedyniy movno-obraznyi prostir ukrainskoi mentalnosti [The single language-figurative space of the Ukrainian mentality]. *Movoznavstvo*, 6, 3–13 [in Ukrainian].
3. Konverskiy, A. Ye. (1998). Lohika [Logic]. Kyiv [in Ukrainian].
4. Masenko, L. (2017). Mova radianskoho totalitaryzmu [The language of Soviet totalitarianism]. Kyiv [in Ukrainian].
5. Ventskovskiy, A. (2008). Kalkuiemo, zabuvshy slovo ridne... [We calculate, forgetting the native word...]. *Personal Plus: vseukrainskyi zahalnopolitychnyi osvitianskyi tyzhnevyyk*, 32 (284). Retrieved from <http://www.personal-plus.net/284/3610.html> [in Ukrainian].
6. Karavanskiy, S. (2006). Rosiisko-ukrainskyi slovnyk skladnoi leksyky [Russian-Ukrainian Dictionary of Complex Vocabulary]. Lviv [in Ukrainian].

7. Plotnytska, I. M. (2014). Dilova ukrainska mova v derzhavnomu upravlinni [Business Ukrainian Language in State Administration]. Kyiv [in Ukrainian].
8. Tsaryk, O. (2014). Naukovi zasady formuvannia kultury movlennia [Scientific Principles of the Formation of Speech Culture]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu: zbirnyk naukovykh prats, serii «Pedahohichni nauky»*, 10. Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/16661/1/1.pdf> [in Ukrainian].
9. Konstytutsiya vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [Constitution dated June 28, 1996 No. 254k/96-VR]. *Liha Zakon*. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/Z960254K?an=1> [in Ukrainian].

Demchenko V. M.,
orcid.org/0000-0003-1841-7798

LANGUAGE TRAINING OF PUBLIC ADMINISTRATORS: CONCEPTUAL DIMENSIONS

The article examines the components of the speech competence of public servants, in particular, not only the features of their communication practice, but also the specifics of professional training, which involves the acquisition of knowledge at all language levels, primarily lexical, syntactic and phraseological, where the latter concerns fixed speech clichés. It is determined that the greatest threat to the system of the Ukrainian language is Russian-language calque, which for two centuries has been actively polluting our national language and, above all, its business style, which is the object of this research. The subject of the research is the forms of the Ukrainian language – substitutes for Russian-language calques, which are logical on the basis of the Ukrainian national language and in the context of current events, when the open and specific enemy in the war is the former metropolis with its Russian language, which dominated education and office work in Ukraine for those two hundred years. A number of examples of the use of individual lexemes and syntactic units, calqued from the Russian language, in the business speech of managers, lawyers and educators are analyzed and options for their replacement with specific and logical Ukrainian counterparts are proposed.

It is concluded that among the requirements of the legislation to ensure the functioning of the Ukrainian language as a state language, it should be noted that its purification from foreign language elements, i.e. Russian-language calques, in particular in the business style. Specific Ukrainian words proposed for such replacements are logical and organic, and, therefore, a public servant must have the appropriate knowledge and linguistic flair.

Key words: public servant, language competence, calqued unit, speech cliché, business style of speech.

Дата надходження статті: 20.11.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Данилюк С. С.

УДК 331.484:378(73)005.336.4-027.63
DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi58.616>

Завулічна І. І.,
orcid.org/0000-0003-4916-9643

ДОБРОЧИННІСТЬ У СФЕРІ ОСВІТИ США: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

У статті проаналізовано проблеми та перспективи доброчинності у сфері освіти США. Досліджено, що сучасні етапи та аспекти державного регулювання доброчинності у сфері освіти США, зокрема в закладах вищої освіти, об'єктивно пов'язані із широким використанням благодійності.

Відомо, що ХІХ століття в США ознаменувалося появою перших благодійних фондів, відомих як трасти. Увагу зацентовано на найбільш перспективних благодійних фондах Джона

*© Завулічна І. І.